

BİZ İNSAN ? MIYIZ

200

Karma Varlık | Mixed Being — Lucia Allais

194

Mies Lekeleri | Mies Blotches — Domi Mora

190

Mutant Alan | Mutant Space — Atıf Akin

186

Dünyadan Büyük Şeylerin Arkeolojisi | Archaeology of Things Larger than Earth
Pedro Alonso, Hugo Palmarola

182

Voyager: Yıldızlararası Boşlukta İnsanlık | Voyager: Humanity in Interstellar Space
Universal Space Program

176

Medya: Görsellerin Otonomisi | Medya: Autonomy of Images — Hito Steyerl

174

Kayıp Yarım Saniye | The Missing Half Second
Zeynep Çelik Alexander, Venessa Heddle, Elliott Sturtevant

170

2 Saniyede Tasarım | Design in 2 Seconds — Küratoryel Müdahale | Curatorial Intervention

164

Güney Afrika: Nehri Köprüsüz Geçmek | South Africa: Crossing the River Without a Bridge — Martha Rosler

158

Çatışma Şehirciliği: Halep | Conflict Urbanism: Aleppo — Center for Spatial Research

150

İnsan Haklarının Doğal Tarihi | A Natural History of Human Rights
Forensic Architecture with FIBAR: Baltasar Garzon, m7red & Irendra Radjawali

144

Bırak gideyim, öteye... | Please let me go, away... — New-Territories / M4 + Pierre Huyghe

140

BİENALİ GENİŞLETMEK | EXPANDING THE BIENNIAL

138

Açık Çağrı | Open Call

118

SUPERHUMANITY — Nikolaus Hirsch, Anton Vidokle, Beatriz Colomina, Mark Wigley

110

Türkiye Tasarım Kronolojisi — Deneme | Design Chronology Turkey — Draft

088

MECRA MESAJDIR | THE MEDIUM IS THE MESSAGE

086

Sergi Tasarımı | Exhibition Design — Andrés Jaque / Office for Political Innovation

064

Beyrut Bombastik! | Beirut Bombastic! — Rana Salam Studio

060

Grafik Tasarım | Graphic Design
Pemra Ataç, Yetkin Başarır, Özge Güven, Okay Karadayılar, Sarp Sözdinler

048

Sosyal Medya Tasarımı | Social Media Design — Iván López Munuera

040

Tasarım Viral Oldu | Design has Gone Viral — Küratoryel Müdahale | Curatorial Intervention

030

Notlar / Notes

026

Biyografiler / Biographies

008

Teşekkürler / Acknowledgements

001

KAPAK | COVER

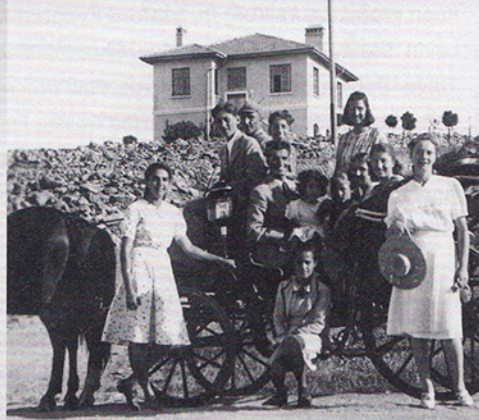

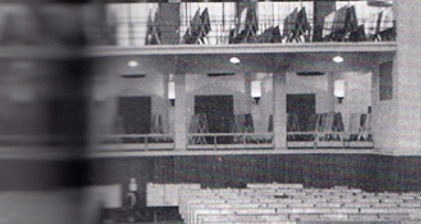
TÜRKİYE TAŞARIM KRONOLOJİSİ

DENEME

3. İstanbul Tasarım Bienali Tanzimat'tan günümüze Türkiye'deki tasarım tarihine farklı alanların içinden bakmayı deneyen bir platform ve ağıın oluşmasına vesile oldu. Bu, yıllar sürececek bir çalışma. Bienal kataloğunda, bu çalışma kapsamında ele almayı önemseydiğimiz konuların sadece bir kısmına yer verebiliyoruz. Kendine şaka yollu *Merak Kabinesi* adını veren ve gün geçtikçe genişleyen çalışma grubunun da ancak sınırlı bir bölümünün isimleri yer alıyor katalogda. Bienal gerçekleşene kadar isimler iyice çoğalmış olacak.

Merak Kabinesi, ambalaj, aydınlatma, grafik, iletişim ve reklam, konut, mobilya, müzik, oyuncak, peyzaj, sağlık, sanayi yapıları, seramik ve sivil örgütlenmeler gibi konular üzerine eğiliyor. Bu konuların bazılarında geniş bir literatür olmakla birlikte, bazılarının tasarım açısından ele alınmış olduklarını söylemek güç. Bu çalışma, farklı alanların kendi iç dinamiklerine ülke ve dünya ölçeğinden bakmayı; bu farklı alanların bir araya gelişleriyle çapraz ilişkilennmeleri görebilmeyi hedefliyor. Aynı zamanda, gündelik hayatımızın olağan bileşenlerinden bazılarına tasarım gözlüğünü takarak bakmayı deniyor. Kuşkusuz bu bir başlangıç. Savunma, kozmetik, tekstil/ giyim, ev aletleri, ulaşım gibi çalışmaya başlayıp zaman sıkıntısı nedeniyle ertelemek zorunda kaldığımız pek çok konu daha var. Ayrıca, ele aldığımız konularda eksiksiz birer kronoloji yazabildiğimizi de iddia etmiyoruz; sadece üzerinde tartışabileceğimiz ve böylece geliştirebileceğimiz bir zemin oluşturmaya çalışıyoruz. Yani, *Merak Kabinesi* birbirine değen bir seçki üzerinden tartışmalar açabilmenin; tartışmaları derinleştirecek kişilere ulaşabilmenin yollarını arıyor. Bu amaçla Studio-X İstanbul'un bir bölümü bienal süresince bir araştırma laboratuvarına dönüştürülecek ve kronolojide ele alınan konular üzerine bir dizi tartışma toplantısı düzenlenecek. Bu toplantılar, kronoloji dosyalarını hazırlayan ekipler ve onlara eklenilen başka kişiler tarafından hazırlanan provokatif "merak masaları" (mini sergi) etrafında, araştırmaları çoğaltmasını umut ettiğimiz uzmanların ve meraklıların; yani ilgilenen herkesin katılımlarıyla gerçekleşecek.

Bu çerçeve içinde *Gündeliğin Belleği* ismini taşıyan açık arşiv denemesi de Türkiye'de çekilmiş anı fotoğrafları vasıtasıyla kaydı tutulmuş veya tutulmamış nesnelere ve mekanlara yönelik bir kaynak oluşturmayı

The 3rd Istanbul Design Biennial initiated the development of a platform and network that tries to observe design in Turkey since the Ottoman reform of 1839 from within a variety of different fields. The project will go on for many years. In this catalog, we are only able to give a small taste of the diversity of kinds of design that we are thinking about and feature just a few of the contributors to this continually expanding group that playfully calls itself the *Curious Assembly*. By the time the biennial begins, the list of names will have swollen even further.

The *Curious Assembly* focuses on topics such as packaging, lighting, graphics, communications and advertising, housing, furniture, music, toys, landscaping, health, industrial buildings, ceramics and non-governmental organizations, where even though a great deal of literature exists on some, it is hard to say all have been thoroughly viewed through a design perspective until now. This project aims to observe the internal dynamics of the various fields on a national and global scale and to try and identify cross-disciplinary relationships. It also attempts to observe mundane aspects of our daily life through a design perspective. Clearly, however, this is but a start. There are a variety of other topics, such as defense, cosmetics, textiles/garments, household goods, and transportation that we have just started to work on. Neither do we claim to have been able to compose a perfectly complete chronology on those topics that we were able to cover thoroughly. We only aim to provide a platform for dialogue that we can continue to build upon. In other words, *Curious Assembly* seeks to spark debate and reach others who may partake in these dialogues by highlighting an interconnected selection. To this end, part of the Studio-X Istanbul venue will be turned into a research laboratory during the biennial, and topics highlighted in the chronology will be the focus of a series of events and panels. The events will be organized around provocative "curiosity desks" (mini exhibitions) arranged by contributors to the chronology project and by other participants. They will hopefully be enriched by the involvement of experts who will ideally propagate the research, and the participation of anyone else who might be interested.

Within this framework, the open archive project that we call the *Archive*

amaçlıyor. Arşiv denemesi, çoğu artık var olmayan kişiler, mekanlar ve nesneler ile yeniden kurulan temas anlarında farklı bir bakış içinde olmayı, bir anlamda iz sürmeyi teşvik ediyor. Bu aynı zamanda, kendi aile fotoğraflarımıza da yeniden, farklı bir gözle bakmak, düşünmek, araştırmak için bir açık davet.

Studio-X İstanbul bu çalışmalara ışık tutmak, meraklı araştırmacılara destek vermek amacıyla bünyesindeki kütüphane içinde tasarım için özel bir bölüm açtı. Bu kütüphane, isteyen herkesin erişimine ve katkısına açık bir yapılanma içinde büyüyor.

Bu süreç, küratörlerin “Son 200 yılın çok boyutlu tasarım geçmişi üzerine bir kronoloji çalışması yapmak ister misiniz?” sorusuyla başladı. İlk kez Aralık 2015’te, Studio-X İstanbul’da büyükçe bir masa etrafından toplanan çekirdek grubun heyecanı görmeye değdi. Gönüllülerden oluşan bu masadaki grubun bir kısmı danışman olarak desteğini sürdürdü, bir kısmı ise bizzat araştırmaya, yazmaya girişti. Gruba başkaları da katıldı. Heyecanın nedenlerinden biri de tasarımın farklı disiplinlerdeki mevcudiyetini toplumsal, politik ve ekonomik veriler üzerinden görebilme ve keşif yapma potansiyeli olduğunu söyleyebiliriz. Kısacası, bu soruya müteşekkirimiz.

Müteşekkirimiz çünkü bu proje uzun soluklu bir çalışmanın başlangıç tohumlarını ekmeyi sağladı. Bu süreçle birlikte başlayan araştırma platformunu, bienal sergileri kapandıktan sonra da sürdürmeyi, yeterince üzerine eğilme fırsatını yakalayamadığımız konular üzerinde de çalışabilmeyi; çalışmalarını derinleştirmeyi ve katılım ağını genişletmeyi; ve nihayetinde çalışmaların olgunlaştığını hissettiğimiz anda da tüm bu birikimleri bir yayına dönüştürmeyi hayal ediyoruz. Bir tasarım bienali için daha güzel bir niyet olabilir mi?

PD, GA

of the *Ephemeral*, seeks to become a visual source on objects and spaces, whether previously recorded or not, through a collection of photographs. This attempt at an archive tries to create new connections between people, places and objects, most of which have not survived, and thus offer new perspectives and, in a way, provide a chance to trace old connections. This is also an invitation to look at your own family photographs again, through a different lens, to think about them and to research them.

To support this project and to guide interested researchers, Studio-X Istanbul is creating a special design collection within its library that will be open for future designers and historians to use and will grow with our ongoing research, and the contributions of all willing parties.

This process started when the curators asked whether we would like to work on a multi-dimensional design chronology of the last 200 years. It was worth seeing the palpable excitement of the core group seated around a conference table at Studio-X back in December 2015. The group was made up of volunteers, and while some of them continue to support the project as consultants, some of them dove right into detailed research and writing. Others later joined the group. The excitement was largely due to the possibility and potential afforded in exploring the presence of design in Turkey within a variety of disciplines through social, political and economic data. In other words, we are grateful for having been asked the question.

We are grateful because this project planted the initial seeds of a long-winded endeavor. We intend to continue this process and research platform long after the biennial exhibition is over; we hope to focus more on topics we weren't able to emphasize before, to deepen the research and expand the network of contributors, and finally, when we feel the work has sufficiently matured, to gather all of this collected knowledge in a publication. Could there possibly be a worthier goal for a design biennial?

PD, GA

Merak Kabinesi / Curious Assembly:

Proje Geliştirme ve Koordinasyon / Project Development and Coordination: Pelin Derviş
Editörler / Editors: Pelin Derviş — Gökhan Akçura
Asistan / Assistant: Barış Gün

Gündeliğin Belleği / Archive of the Ephemeral:

Metehan Özcan

Tanzimat'tan (1839) Günümüze Kronoloji /

Chronology from the Ottoman Reform (1839) to Now:

Ambalaj / Packaging: Gökhan Akçura — Orhan Irmak
Aydınlatma / Lighting: Hülya Kılıç Sirel
Grafik / Graphic: Dilek Bektaş
İletişim ve Reklam / Communication and Advertisement: Gökhan Akçura — Pelin Derviş
Konut / Housing: İpek Akpınar — Funda Uz, asistanlar / assistants: Ceren Balkan, Kerem Ganiç
Mobilya / Furniture: Aslı Can
Müzik / Music: Alper Maral, Gökhan Akçura, Pelin Derviş
Oyuncak / Toys: Avşar Gürpınar, Cansu Cürgen, Günbike Erdemir, Liana Kuyumcuyan, Nur Horsanlı
Peyzaj / Landscape: Arzu Nuhoğlu, Balin Koyunoğlu, Elif Tan
Sağlık / Health: Yuvacan Atmaca — Ufuk Demirgüç
Sanayi Yapıları / Industrial Buildings: Moira Valeri (koordinatör / coordinator), Burçin Başyazıcı, Evin Eriş, Meliha Çağlayan İnce, Şafak Cudi İnce, Fabio Salomoni, Merve Taşlıoğlu, Nur Elif Yurdaçalış
Seramik / Ceramics: Gökhan Karakuş — Gülay Gamze Güven
Sivil Örgütlenmeler / Non-governmental Organizations: Mihriban Duman — Yelta Köm

Sergi Ekibi / Exhibition Team:

Ambalaj / Packaging: Orhan Irmak
Aydınlatma / Lighting: Hülya Kılıç Sirel — Ali Berkman
Grafik / Graphic: Ömer Durmaz — Amir Ahmadoglu
Konut / Housing: İpek Akpınar — Funda Uz, asistanlar / assistants: Beril Sarısakal, Ceren Balkan, Kerem Ganiç
Mobilya / Furniture: Aslı Can — Avşar Gürpınar
Müzik / Music: Alper Maral, teknik destek / technical support: Erhan Çiftçi
Oyuncak / Toys: Avşar Gürpınar, Cansu Cürgen, Günbike Erdemir, Liana Kuyumcuyan, Nur Horsanlı
Peyzaj / Landscape: Arzu Nuhoğlu, Balin Koyunoğlu, Bihter Çelik, Elif Tan
Sağlık / Health: Yuvacan Atmaca, Ufuk Demirgüç, Nermin Er
Sanayi Yapıları / Industrial Buildings: Moira Valeri (koordinatör / coordinator), Burçin Başyazıcı, Evin Eriş, Şafak Cudi İnce, Merve Taşlıoğlu, Nur Elif Yurdaçalış, Nilay Yurtsever
Seramik / Ceramics: Gökhan Karakuş — Gülay Gamze Güven
Sivil Örgütlenmeler / Non-governmental Organizations: Mihriban Duman — Yelta Köm

Studio-X İstanbul Tasarım Kütüphanesi / Studio-X İstanbul Design Library:

Selva Gürdoğan, Ege Sevinçli, Banu Betül Çiçek

Özel Teşekkürler / Special Thanks to:

Ahmet Şahin, Alpay Er, Aren Emre Kurtgözü, Aslı Kıyak İngin, Aydan Volkan, Aygül Ağır, Ayşegül Molu, Behiye Bobaroğlu, Burçak Madran, Candan Sezgün, Cem Kocacıklioğlu, Ekin Sirel, Emanuele Marcotullio, Emre Gündoğdu, Ender Merter, Fatih Artvinli, Fatma Özen, Gizem Sözüdüduran, Güven Erkin Erkal, Işık Tabar Gençler, Ferruh Gençler, İtir Avuncan, Meriç Öner, Nil Sarı, Nilüfer Kozikoğlu, Nuran Yıldırım, Önder Küçükerman, Özlem Er, Pelin Özgen, Pınar Azizoğlu, Saitali Köknar, Sadık Karamustafa, Sadı Diren, Sinan Niyazioğlu, Tanju Eren, Umut Südüak, Yasemin Keskin Enginöz, Yeşim Demir Proehl, Yılmaz Değer, Yücel Gürsel; ve Endüstriyel Tasarım Sanat Müzesi veritabanını cömertçe paylaşan ETMK'ya / to ETMK for generously sharing the database of Virtual Museum of Industrial Design of Turkey.

GÜNCEL ENDÜSTRİYEL ARKEOLOJİ

Son on yılların kentsel, kültürel ve ekonomik değişimleri büyük bir endüstriyel yapı stoğunu metruklaştırdı. Bu yapılar, inşa edildikleri işlevsel program çerçevesinde yaşamlarını sürdürmeye artık uygun değil. Her ne kadar kalıntıların estetiği mimarları — bellek ve geçen zamana duyulan özlem konuları üzerine yazılmış metinlerden, makalelerden ve yazından esinlenerek — her zaman büyülese de; terk edilmiş veya az kullanılan bu yapıların pek çok açıdan kent ve onun kamusal mülkü üzerindeki etkisinin bilincinde olmak gerekir. Sahip olduğumuz mirasın ne olduğunu biliyor muyuz? Bugün hem bu mekanların hafızalardaki yerini korumanın hem de onları ayakta tutmanın yolu nedir?

Alpullu Şeker Fabrikası, Kırklareli, 1926

Kaynak: *Türk Şekeri*, İstanbul: Alaeddin Kırıl fabrika ve basımevi, tarihsiz broşür.
Gökhan Akçura Arşivi

CONTEMPORARY INDUSTRIAL ARCHAEOLOGY

The urban, cultural and economic changes of the last few decades have rendered a vast stock of industrial buildings obsolete, no longer suitable for the functional program they were built for. Although the ruin aesthetic has always fascinated architects — inspired by literature on memory and the passage of time — we need to be mindful of the impact that abandoned and underused buildings have on many aspects of the city and its public domain. Do we know enough about the assets we have? How should we go about keeping these spaces alive while also preserving the memory of their bygone days?

Alpullu Sugar Mill, Kırklareli, 1926

Source: *Türk Şekeri* [Turkish Sugar], İstanbul: Alaeddin Kırıl printing house, undated brochure.
Gökhan Akçura Archive

1932 ve 1939 / İHAP HULUSİ GÖREY'DEN BİR LOGO, BİR AFİŞ

1927'de çıkarılan Sanayii Teşvik Kanunu'nun özendirici etkisiyle tüketim ürünleri piyasası hareketlenmeye başlar. Piyasanın etiket, ambalaj, afiş vb. gereksinimlerini başlangıçta hattatlar, taşbaskı işlemecileri, klişeciler, eli yatkın matbaa işçileri karşılamaktadır. Öğrenimini Almanya'da gören İhap Hulusi Görey, Cumhuriyet döneminin Batılı anlamda ilk ve öncü grafik tasarımcısıdır. 1932 tarihli Kurukahveci Mehmet Efendi logosunda Güney, tipografiyi imgeyle bütünleştiren modernist bir dil kullanır. Bu özelliğiyle logonun, döneminin çalışmaları arasında ikonografik bir yeri vardır. 1940'larda devlete ait kurumlar kadınları ev üretimi ile yerli malının tüketilmesine yöneltir. "Ev kadını reçel ve şurup hazırla" gibi sloganlarla kadınlar evde uzun süreli saklanabilen ürünler üretmeye teşvik edilir. 1929 Buhranı'nın yıkıcı etkilerini asgariye indirmek, bir yandan israfla mücadele ederek tasarrufu teşvik etmek, diğer yandan yerli malların tanıtımını ve kullanımını özendirmek amacıyla kurulan Ulusal Ekonomi ve Arttırma Kurumu'nun (ilk adı Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti) 1939 tarihli bu propaganda afişini de yine İhap Hulusi tasarlayacaktır.

Kaynak: Ender Merter — İhap Hulusi Görey "Müsellesten Üçgene Koleksiyonu"

1932 and 1939 / ONE LOGO, ONE POSTER BY İHAP HULUSİ GÖREY

The Industrial Incentives Law of 1927 spurred significant activity in the consumer goods market. This in turn drove a newfound demand for labels, posters, and packaging, graphics for which were initially done by skilled print-shop workers, calligraphers, and engravers. İhap Hulusi Görey, educated in Germany, was the first, and pre-eminent graphic designer — in the western sense of the word — of the Republican period. In his 1932 logo for the Turkish coffee brand Kurukahveci Mehmet Efendi, he uses a modernist approach by merging typography with imagery, which makes this logo stand out as an iconic work of the period. In the 1940s, government agencies encouraged women to produce goods at home and to prefer domestically made household items. Slogans like "Housewife, make preserves and syrup" guided women to emphasize consumables that would keep for a long time. The National Finance and Savings Agency — founded in order to moderate the devastating effects of the Great Depression, combat wastefulness, and encourage austerity while also promoting and incentivizing domestic products — commissioned İhap Hulusi Görey for this propaganda bill dated 1939.

Source: Ender Merter — İhap Hulusi Görey "Müsellesten Üçgene Koleksiyonu"

Tanzimat'tan (1839) Günümüze Kronoloji / Chronology from the Ottoman Reform (1839) to Now

1940'lar /

PROPAGANDA ARACI OLARAK OYUNCAK

Oyuncaklar malzemeleri, üretim biçimleri, işaret ettikleri oynama biçim (birey-grup) ve mekanları (iç-dış) ile bağlam ve ideolojilerin temsilcisi olur. Oyuncaklar ile yetişkinlerin dünyası ve meselesi arasındaki mesafe ise her zaman düşündüğümüz kadar net olmayabilir. ABD'nin kovboy ve Kızılderili figürlerini ve araçlarını içeren oyun setleri bu tarihsel ilişkiyi vahşetinden ve güç dengesizliğinden soyutlayarak çocukların kullanımına sunar. Kıta Avrupası tarafında ise Almanya, Birinci Dünya Savaşı öncesinde o zamanki Osmanlı İmparatorluğu'nu düşünsel ve fiziksel olarak yanına çekmek amacıyla oyuncak Osmanlı askerleri üretir. Bunun doğrudan bir sonucu olarak olmasa da Osmanlı Almanya'nın yanında savaşa girer — ve onunla birlikte yenilir. Aynı Almanya İkinci Dünya Savaşı öncesi tasarlayıp ürettiği kutu oyunu ile anti-Semitist ideolojinin toplumun küçük yaşta üyelerine zuhur etmesini amaçlar. Bunun yanı sıra o zamanlar genç bir cumhuriyet olan Türkiye'yi savaşta yanına çekme arzusunun bir uzantısı olarak 1940 yılında — yine oyuncak — askerler üretilir. Ancak bu sefer Türkiye — Almanların yine yenileceği — bu savaşın dışında kalmayı başarır.

Hausser Oyuncak Şirketi, 1930-40'lı yıllar
Kaynak: İstanbul Oyuncak Müzesi Koleksiyonu

1940s /

TOYS AS PROPAGANDA AGENT

Toys embody specific contexts and ideologies, through their production process, how they prompt play (individual or as a group), and their intended environment (indoors or outdoors). The gap between toys and the world of adults and their problems is not always as wide as we might think. Cowboy and Native American figures are presented to children entirely stripped of the atrocities and skewed power-relationships that exist in their historical context. In Continental Europe on the eve of the First World War, Germany produced Ottoman toy soldiers in order to win over the hearts and minds of their intended ally. Although probably not as a direct result of this effort, the Ottoman Empire did enter the Great War alongside Germany, and was thus also on the losing side. It was Germany again that produced anti-Semitic board games in the years leading up to WWII in order to infect the minds of the youngest members of society. Once again hoping to pull Turkey, at this point a young republic, into the conflict, Germany produced and exported toy soldiers in 1940. This time, though, Turkey managed to stay out of the war, which the Germans would go on to lose again.

Hausser Toy Company, 1930-40s
Source: İstanbul Toy Museum Collection

1950'ler / MEKANİK EL PROTEZİ

Tıp tarihi özelinde bedenın nasıl algılandığı, beden ile nasıl ilişkilendirildiği, nasıl ele alındığı ve kavrandığı üzerine düşünmek, farklı dönemlerin tasarım süreçlerine yönelik ipuçları verebilir. İster nesne ölçeğinde olsun, ister kavramsal ya da mekansal olarak; farklı dönemlerin tasarım süreçleri beden üzerinden okunabilir. Bu anlamıyla bedene ek protez yapılar, tasarım ve üretim mantıkları açısından içinde bulundukları dönemin beden algısını yansıtır niteliktedir. Hastalıklar ve savaşlar ile kişiliğini ve bütünselliğini yitiren beden, modernleşmenin ve endüstriyel üretimin de etkisiyle 1950'lerde mekanik bir yapı içinde değerlendirilir. Bu mekanik ve nesneyi öne çıkaran yapı, döneminin tasarım süreçlerinin devamı niteliğindedir. Mekanik elleri ve gerektiğinde çalışma edevatı takılacak nitelikte ön kol protezi ile testere kullanabilen kişi kaybettiği kolundan daha işlevsel bir kola sahiptir. Bir hastalık iyileştirilmemiş, bir eksik giderilmemiş adeta beden olarak daha üst bir modele geçilmiştir. Fotoğrafta görülen mekanik el protezi, Profesör Cevat Alpsoy'un ülkemizde mekanik ortopedinin ortaya çıkışıyla ilgili bilgiler içeren ve protez-ortez alanındaki ilk Türkçe kaynak olan 1951 tarihli *Sun-i Uzuvarlar ve Ortopedik Cihazlar* kitabındandır (İstanbul Üniversitesi Yayınları).

1950s / MECHANICAL PROSTHETIC HANDS

Thinking about how the body was perceived, related to, handled and understood in the context of the history of medicine can provide clues about the design processes of different periods. Whether at the object scale or in a conceptual or spatial approach, the design approach of individual eras can be gleaned through the body. Prosthetics, therefore, through the means of their design and production, are accurate markers of their period's body perception. The body, having lost its unity and individuality through disease and wars, became the subject of a mechanical construct in the 1950s, due largely to modernization and industrial processes. This machine-driven, object oriented approach is a direct continuation of the design sensibilities of the era. Armed with a prosthetic fitted with a mechanical hand that can be modified to perform various tasks, such as using a saw, a person is in possession of an arm that is more useful than the one they've lost. No disease has been cured, no deficiency remedied, but the body has practically been upgraded to a more advanced model. The mechanical prosthetic hand seen in the image was featured in Professor Cevat Alpsoy's 1951 book *Sun-i Uzuvarlar ve Ortopedik Cihazlar* [Artificial Limbs and Orthopedic Devices], the first Turkish language reference book on the emergence of mechanical orthopedics in Turkey (Istanbul University Press).

Tanzimat'tan (1839) Günümüze Kronoloji / Chronology from the Ottoman Reform (1839) to Now

1950'ler / MODERN YAŞAM BİÇİMİNİN ÖZGÜN ÖRNEKLERİNDEN BİRİ: LEVENT MAHALLESİ

Emlak Bankası, İstanbul Belediyesi Levent Çiftliği olarak anılan askeri alan üzerinde ilk önemli konut yerleşme projesini geliştirir. Levent Mahallesi'nin yerleşim planını Kemal Ahmet Aru ve Rebii Gorbon tasarlar. Bağımsız ikiz ve sıra evlerden oluşan 391 konutluk yerleşimde bir sinema salonu, ortak bir kullanım alanı ve çevrelerindeki evlerin giriş katlarında dükkanlar projelendirilir. 1950-51 yılında tamamlanan birinci etap sonrasında üç etap daha gerçekleştirilir, son etap 1958 yılında tamamlanır. 4. Levent inşa edilirken çekilen bu fotoğrafta görünen kişi dönemin öne çıkan grafik tasarımcılarından Atıf Tuna'dır.

Kaynak: Gökhan Akçura Arşivi

1950s / A NEIGHBORHOOD THAT DEFINED MODERN LIVING: LEVENT

Emlak Bankası, a state institution that built and financed subsidized real estate, developed its first significant project on what used to be military land and was referred to as the Istanbul Municipality Levent Ranch. The neighborhood was laid out by Kemal Ahmet Aru and Rebii Gorbon, and consisted mainly of detached and semi-detached row-houses, 391 units in all, in addition to a movie theater, common areas, and shops located at street level underneath most homes. The first phase, completed in 1950-51, was followed by three more phases, finally concluding in 1958. This photograph shows construction progress on the fourth phase in the background, while the gentleman is Atıf Tuna, a prominent graphic designer of the period.

Source: Gökhan Akçura Archive

Türkiye'deki üniversite işgalleri, öğrencilerin eğitimde reform talepleri ile Fransa Mayıs 68'den bir ay sonra başlar. En başta İstanbul Üniversitesi ve İTÜ'de başlayan boykot ve işgaller ülke geneline yayılır. Bu dönem başlayan forumlar, öğrenci gruplarının bir araya gelip, herkesin özgürce sözünü söylemesini sağlar. Yaklaşık üç hafta süren işgal ve boykot, öğretim üyelerinin de desteğini alır ve öğrencilere taleplerinin dinleneceği güvencesi verilir. 30 Haziran 1968'de yayımlanan bu fotoğraflarda, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü Hüseyin Gezer'in işgal Komitesi üyeleriyle yaptığı toplantı (sol) ve o toplantı sırasında öğretim üyelerinin öğrenci taleplerini incelediği (sağ) başka bir toplantı görülüyor.

Kaynak: Milliyet Gazetesi Arşivi

University occupations in Turkey, initiated by students demanding education reform, started about a month after France's May '68 protests. Early boycotts and sit-ins at Istanbul University and Istanbul Technical University soon spread to other cities. Forums that spontaneously assembled during this period allowed student groups to come together in an environment where everyone was free to express their opinions. The boycotts lasted for three weeks and the students, backed by faculty, were promised that their demands would be considered. These photographs, published June 30th, 1968, show State Academy of Fine Arts director Hüseyin Gezer meeting with student leaders (left), and a concurrent meeting (right) where faculty are reviewing student demands.

Source: Milliyet Newspaper Archives

İŞGAL VE BOYKOT DEVAM EDİYOR

Öğrenciler Senato'nun Üniversiteyi açmasını istedi

■ İcra Konseyi dün yayınladığı bildiride «İyi niyetimiz karşısında iyi niyet bulduğumuz süre devam eder» dedi

İSTANBUL Üniversitesi Fa-
kültelerarası İcra Konseyi
dün akşam Ekonomik Fa-
kültelerinde toplanarak, dün
geçti gün Üniversiteyi açmasını
gerektikten, bugüne kadar gerek-
tilmemiş olan iyi niyet verene-
ceğini belirtmiştir.

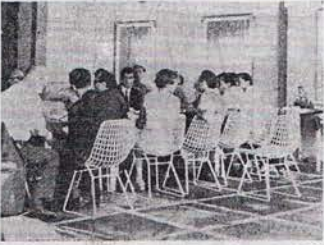
■ Devamı Sa. 7. Sü. 3 de

DTC'da felsefe bölümü dün işgal edildi

AKADEMİDE İŞGALE KARŞI ÇALIŞMALAR YAPILDI

■ Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü Hüseyin Gezer, işgal Komitesi üyeleriyle yaptığı toplantıda (solda), öğrencilerimizle temel sorunlarda birlik halindeyiz» diyor. (ELHAN DÖMÜR)

■ İşgal Komitesi üyeleri, Akademi Müdürü ile görüşürken, öğretim üyeleri de başka bir yerde toplantı yaparak öğrenci taleplerini in-
celiyorlardı.

KARAFAKİOĞLU "İŞGAL YARIN BİTMELİ,, DİYOR

1970 / NİŞANTAŞI'NDA VİTRİNE ÇIKMAK

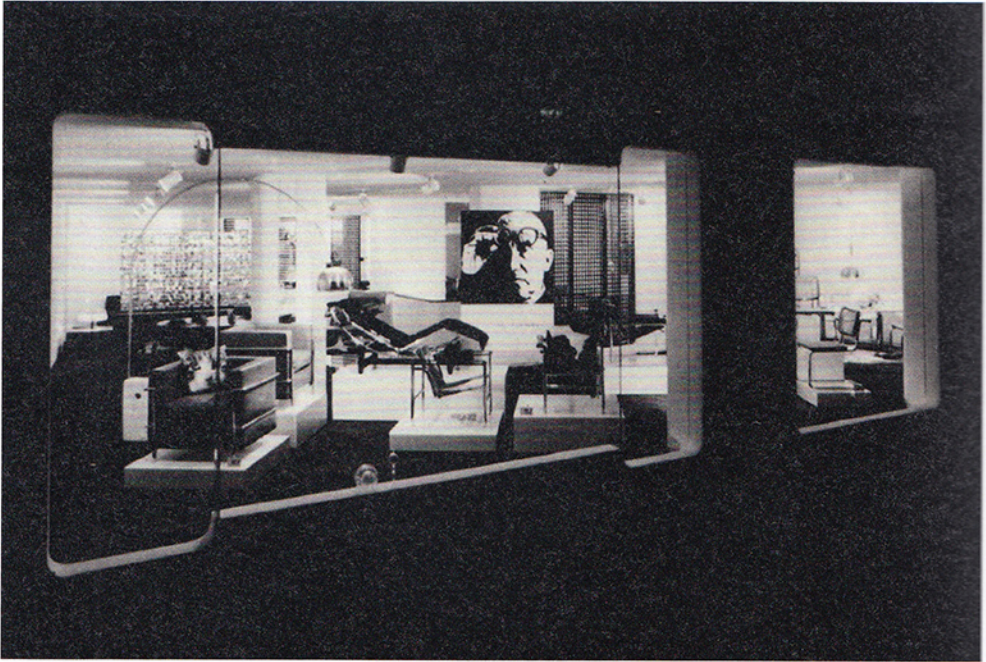
Yıldırım Kocacıklioğlu ve Turhan Uncuoğlu tarafından kurulan İnterno, 1970 yılında 30 seneyi aşkın bir süre ikamet edeceği Nişantaşı Mim Kemal Öke Caddesi'ndeki kendisiyle özdeşleşecek showroom'una taşınır. Breuer, Le Corbusier gibi erken modernistlerin mobilya tasarımlarının reproduksiyonları, firma ortaklarının bu esinlenmelerden doğurdukları özgün tasarımlar ve profesyonel bir özenle bir araya getirilmiş çağdaş aksesuar seçimleri ile İnterno, kısa sürede Türkiye genelinde eşi olmayan bir tür modern tasarım müzesine dönüşür. Bu çok disiplinli tasarımlar takdimi ve müşterilerine detaylı bir çağdaş yaşam kadrajı sunmanın yanı sıra, mağaza pazarlamacılığı açısından da İstanbul'da eğitici bir rol oynar.

Kaynak: Yıldırım Kocacıklioğlu Arşivi

1970 / MAKING THE DISPLAY WINDOW IN NİŞANTAŞI

İnterno, founded by Yıldırım Kocacıklioğlu and Turhan Uncuoğlu, moved in 1970 to the showroom in Istanbul's Nişantaşı district that would be its home for more than thirty years. Reproductions of the work of early modernists such as Breuer and Le Corbusier, the proprietors' own designs inspired by such classics, and a lovingly curated collection of contemporary accessories quickly turned İnterno into a kind of modern design museum unlike anything else in Turkey. Through their presentation, the multi-disciplinary products provided customers with a detailed snapshot of modern life, in addition to serving as a model of retail marketing in Istanbul.

Source: Yıldırım Kocacıklioğlu Archive

1970 / SOYUT VE ARKETİP FORMLAR —
VURGULU, RENKLİ YÜZEYLER VE
ZENGİN DOKULAR

Seramik tasarımcısı, sanatçısı ve yapımcısı Sadi Diren ve eşi Belma Diren, 20. yüzyılın ikinci yarısında Türkiye'deki mimari uygulamalar üzerinde çalışan en önemli seramik tasarımcılarından. Direnlerin teknik bilgi birikiminin modern ve geleneksel Türk formlarını birleştiren estetik ile birlikteliği, 1960'lardan 1980'lere kadar Türkiye'deki önemli kamu binalarını süsleyen özgün seramik duvar panosu ve karolarla sonuçlanır. Sanat ve tasarımları; Türk ikonografisinden gelen soyut ve arketip formları, 1970 tarihli Şekerbank banka şubesi (Ankara) için yapılan ve eşsiz bir duvar panosu yaratan rölyef karo sisteminden oluşan bu tasarımlarındaki vurgulu, renkli yüzeyler ve zengin dokular ile birleştirir.

Kaynak: Sadi Diren Arşivi

1970 / ABSTRACT AND ARCHETYPAL FORMS —
ARTICULATED, COLORED SURFACES AND
RICH TEXTURES

The designer, artist and ceramicist Sadi Diren and his wife Belma Diren were the pre-eminent ceramics designers working on an architectural scale in Turkey during the second half of the 20th century. The Direns' technical knowledge, combined with an aesthetic that merged modern and traditional Turkish forms, resulted in original panel murals and tiles that decorated significant public buildings in Turkey from the 1960s to the 1980s. Their designs, utilizing abstract and archetypal forms drawn from Turkish iconography and featuring articulated, colorful surfaces with rich textures, can be seen at a Şekerbank branch in Ankara, constructed in 1970, that consists of a system of relief tiles that come together to form a unique mural.

Source: Sadi Diren Archive

1977 / MEKANIN İŞİĞİNİ KENT MEYDANINA TAŞIMAK

Mimari tasarımın (Hayati Tabanlıoğlu) aydınlatma tasarımı (Johannes Dinnebie) ile kesişmesinin en güzel örneklerinden biri Atatürk Kültür Merkezi'ndedir. Bu karede ana giriş holünü sahne katına bağlayan döner merdiven ve onun içinden çıkarak üst katlara doğru devam eden ışık demeti görülüyor. Merdiven-aydınlatma sarmalıyla oluşan bu kompozisyon zamanla yapının simgesel unsurlarından biri haline gelir. Genel aydınlatmanın yanı sıra oluşturulmuş, konser salonuna gelen ya da salondan çıkan kişileri yönlendiren; ayrıca şeffaf cephenin hemen arkasındaki konumuyla Taksim Meydanı'na zarif bir iz olarak taşan bu aydınlatma konuklara "ben buradayım" diyor. Çağdaş bir yapıya çağdaş aydınlatma.

Fotoğraf: Reha Günay

Kaynak: SALT Araştırma, Hayati Tabanlıoğlu Arşivi

1977 / LIGHTING UP SPACE AT THE PUBLIC SQUARE

The Atatürk Cultural Center hosts one of the most beautiful intersections between architectural design (Hayati Tabanlıoğlu) and lighting design (Johannes Dinnebie). This image shows the spiral staircase that connects the main entrance hall with the foyer, along with the graceful lighting column that continues through the staircase to upper floors. Through the years, the intertwined composition of the staircase and lighting became one of the iconic elements of the building. The arrangement is in addition to the general lighting scheme of the building, guiding people arriving at or leaving the concert hall, and also shining an elegant light through the transparent façade onto Taksim Square, reminding visitors gently of its presence. Contemporary lighting for a contemporary building indeed.

Photograph: Reha Günay

Source: SALT Research, Hayati Tabanlıoğlu Archive

2000'ler / PEKİ MÜZİK?

Bursa'da küçük ama iddialı, sayısız kayıt bulunduran bir müzik dükkanı, CD-Bank, uzun yıllar işi bilenlerin aradıklarını ve aramadıklarını bulabildikleri; bunun için şehirlerarası yolculuklara bayıla bayıla çıktıkları, ya da kargo şirketlerinin çalışanlarını hacimli kolilerle yordukları; kimilerince de ülkenin en iyi, en çeşit-zengini müzik mağazası vasfını korudu. Kurucusu, müzik tutkunu, Said Şahin, daha sonra bu kayıtları çalacak kaliteli ekipmanların da satışına yöneldi, iş hacmini — ve dükkan kapasitesini- büyüttü. Ses röprodüksiyonunda en üst seviyede aktarıma — orijinal ses kaynağına en sadık, en yüksek çözünürlükte dinleme tecrübesine — yönelen "High-End" cihazların satışına ağırlık verdikçe böylesi ürünlerin neredeyse her zaman marjinal coğrafyalarda, küçümen, özenli atölyelerde, "butik" olarak üretildikleri bilgisine vakıf oldu. 1989'daki ilk adımlarından yaklaşık 20 yıl sonra, bizzat böylesi üretimlerde de nitelikli bir marka olma amacına yöneldi. Kendi tasarımı olan hoparlörleri önce custom adı altında dünya piyasalarına sürdü. Sektörün en prestijli etkinliklerinden Münih High-End fuarında, 2015 yılında en iyi tasarım ödülünü alan "nar" modelinin yanı sıra "su" adlı ürünle büyük beğeni topladı. Halen yurtdışında 54 distribütörlükle çalışan firma bu alanda Türkiye'nin sayılı tasarım kuruluşlarından.

2000s / AND MUSIC?

CD-Bank was a small but ambitious record store in Bursa with a vast inventory. For years, it was where those in the know could find what they were and were not looking for, happily going on long road-trips or burdening delivery workers with heavy parcels, and was for many the best, most extensively stocked store in the country. The founder, music enthusiast Said Şahin, would later also start selling quality audio equipment on which to play the records, thus expanding his business volume and the capacity of his store. As he concentrated on selling 'High-End' gear that offered the absolute best sound reproduction — audio most faithful to the original recording, presenting the highest fidelity listening experience — he started to notice that such equipment nearly always came from marginal geographies, lovingly crafted in small workshops. Twenty years after 1989, when he first opened his store, he decided that he wanted to be a brand that could make a name for itself in this exclusive field. He marketed speakers he designed himself worldwide under the once custom brand and his 'nar' [pomegranate] model was named best design of 2015 at the industry's most prestigious event, the Munich High-End fair, while the 'su' [water] model was also very positively received. His design brand has become global, with 54 international distributors.

"Nar"

Kaynak: once custom sound official.

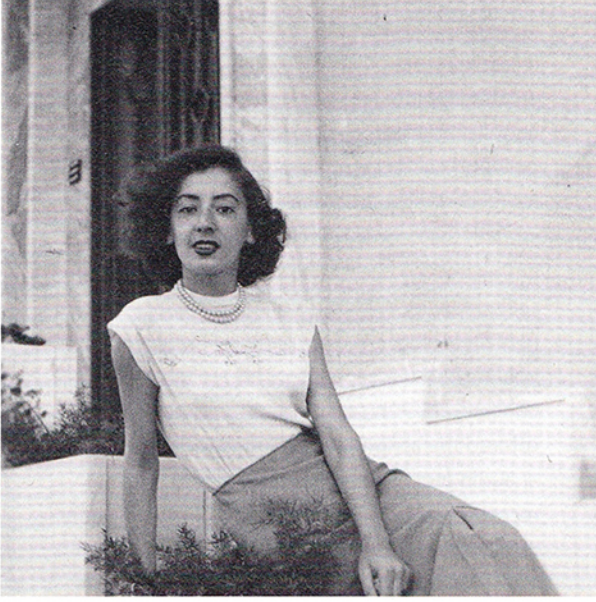
"Nar"

Source: once custom sound official.

GÜNDELİĞİN BELLEĞİ

1950'ler — 1970'ler — 1980'ler

1950, 70 ve 90'larda çekildiği tahmin edilen bu üç buluntu fotoğrafın zamanın ruhu ve tasarımları hakkında sunduğu ipuçlarını merakla incelemek; ilk karenin İstanbul'da Maçka'da olabileceğini tahmin etmek, ortadaki karede pencere boşluğundan görünen mekanın İstanbul Belediye Sarayı olduğundan kuşku duyarak mekanın Saraçhane'de olabileceğini düşünmek; kıyafetler, kumaşlar ve saç modellerinin, son karedeki vitrin tanziminin etkisiyle tarihlere ilişkin tahminlerde bulunmak buluntu fotoğrafların sunduğu heyecan. Bir de aile arşivlerimizden çıkan kareler var; tarihini net olarak bildiğimiz, kişileri az-çok tanıdığımız, o avizenin nereden alındığını, o kumaşın, vitrindeki o seramiğin ne olduğunu bildiğimiz. Açık arşiv, buluntuları ve bilinenleri açığa çıkarmayı ve bir paylaşım platformuna taşımayı deniyor. Belli mi olur, bakarsınız şu üç kareden birini tanıyan birileri çıkar.

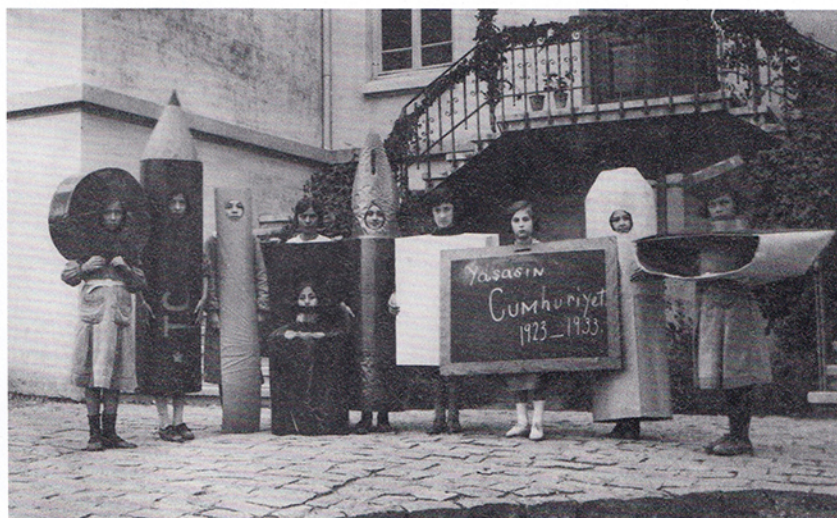
Kaynak: Metehan Özcan Arşivi

1950s — 1970s — 1980s

These three found photographs, probably taken in the fifties, seventies and eighties respectively, offer a wealth of clues as to the design sensibilities and general atmosphere of their era. There is great delight in guessing that the first picture was taken in Istanbul's Maçka district and the middle image was probably from Saraçhane, thanks to the spoiler visible outside the window: Istanbul City Hall, and in following hints found in clothes, fabrics, hair-do's, even the display arrangement in the cabinet seen in the last picture. Then there are pictures we find in our family archives, the dates of which we know precisely, know at least something about the people, where that chandelier was purchased, and know the story of that fabric, that piece of china in the display cabinet. The open archive attempts to build a sharing platform on which to display what is known and what is found. Who knows, maybe someone will recognize one of these three pictures.

Source: Metehan Özcan Archive

1933 / 39. İlkokul, Paşabahçe, İstanbul. Kaynak: Nusret Safayhi Arşivi

1933 / 39th Primary School, Paşabahçe, İstanbul. Source: Nusret Safayhi Archive

Kaynak: Metehan Özcan Arşivi
Source: Metehan Özcan Archive

